

stichting

Calorama-Everwijn-Taets van Amerongen

Activiteitenverslag 2023

Inleiding

In dit verslag nemen we u mee door de bijzondere hoogtepunten en uitdagingen van het afgelopen jaar, waarin de stichting op meerdere vlakken haar missie van behoud en bevordering van het Landgoed Calorama succesvol heeft voortgezet. Op landgoed Wagenveld-Daatselaar is het project kwaliteitsverbetering bestaande natuur landgoed van start gegaan.

De uitdagingen van droogte en waterbeheer in het park vroegen om innovatieve oplossingen en toewijding. Tegelijkertijd kunnen we constateren dat steeds meer bedrijven en instellingen de weg naar het Landgoed in Noordwijk wisten te vinden, wat de betrokkenheid en bekendheid aanzienlijk vergrootte. Een breed scala aan activiteiten heeft het park verder tot leven gebracht, terwijl de toegewezen kern van vrijwilligers onvermoeibaar hun uren en energie investeerde om dit waardevolle bezit te behouden.

Vrijwilligers

Met veel vreugde constateren wij dat talloze mensen zich vrijwillig en met veel passie inzetten voor diverse taken, waaronder tuin- en parkonderhoud, licht onderhoud aan diverse opstallen en enkele huishoudelijke (poets)taken. De werkzaamheden omvatten onder andere het zagen en kloven van takken die waren afgebroken door de intense zomerstorm Poly. Daarnaast is er veel tijd besteed aan het wieden en zijn er vuilcontainers vol kleeftkruid en ander onkruid afgevoerd. Er is speciale aandacht besteed aan de Rozentuin, de sierperken rondom het hoofdgebouw en het eiland met de duiventil, inclusief de vijver. De vrijwilligers hebben onvermoeibaar uren in deze werkzaamheden gestoken.

Bijzonder was dat in mei van het jaar onze vrijwilliger Ellen Steenberg en tuinbaas Henk van Duijn door Podium Bollenstreek uitgebreid zijn geïnterviewd over de Rozentuin. Mede dankzij dit interview en de extra inzet van een aantal vrijwilligers m.b.t. de historie en rozensoorten van de Rozentuin heeft het bestuur geld gebudgetteerd voor een nader historisch onderzoek in 2024.

We zijn dankbaar voor de enthousiaste en betrokken ondersteuning van deze vrijwilligers, die onze stichting met hun eigen kracht bijstaan.

Foto's: Hoofdhuis, theekoepel, rozentuin en duiventil

Evenementen/openstellingen

Calorama is ook in 2023 weer meer in het culturele leven opgenomen. Terugkerende openstellingen en voorstellingen betroffen: Open Monumentendag, de sterfdag van St Jeroen en de hierbij behorende Ommegang op het Landgoed/Jeroensveld, de Kinderkerstwandeling en tot slot de historische rondwandelingen in mei.

In het afgelopen jaar hebben onderstaande evenementen plaatsgevonden.

- ✓ 14 mei Opera aan Zee - Harry Groen Operadagen voor Jong Talent
- ✓ 2, 9, 16, 23 en 30 mei Stinzenwandelingen
- ✓ 26-28 mei 2023 Theaterdiner 'First Love'
- ✓ 29 mei 2023 Verhalen Hollands Buiten Koetshuis
- ✓ 10 juni 2023 - Markt onder de Linden
- ✓ 9 september 2023 - Open Monumentendag
- ✓ 21 oktober 2023 - Dag van de Noordwijkse geschiedenis
- ✓ 18 november – Medewerking intocht Sinterklaas
- ✓ 23 december 2023 – Kinderkerstwandeling

Foto's: Open Monumentendag en Kinderkerstwandeling

Groenbeheer

De afgelopen jaren heeft het bestuur van de stichting het parkherstel conform het Beheerplan Buitenplaats Calorama uitgevoerd. Het doel van het beheerplan is de instandhouding van de cultuurhistorische waardevolle aanleg. Het beheerplan is door de Minister van EL&I en de Minister van OCW passend verklaard voor de verzekering van het behoud van de historische tuin- en parkaanleg.

Gebouwenbeheer

Gedurende 2023 zijn er geen grote onderhoudsprojecten opgestart. Er zijn puntjes op de 'i' gezet t.a.v. de onderhouds- en restauratiewerkzaamheden van 2022 en er zijn aanzetten gemaakt voor de volgende projecten:

- **Koetshuis**

De goedgekeurde bouwaanvraag, voor het plaatsen van een toiletgebouw in de 'oksel' van het Koetshuis, is vertraagd. Start van dit project zal daarom plaatsvinden op 11 maart 2024.

- **Rozemarijnschuur**

Na het plotselinge vertrek van huurder Mavim ICT heeft zich direct Architectenbureau van Manen als nieuwe huurder gemeld. Met de nieuwe huurder worden plannen voor de uitbreiding van kantoorruimte besproken. Een lekkage die tijdens de verhuizing ontstond, is verholpen. Alle kleine dakvlakjes en pannen zijn afgenomen, panlatten en tengels verwijderd, waterkerende folie is aangebracht en het dakvlak is van nieuwe tengels, panlatten en pannen voorzien. Ook de zinken tussengoot is nagelopen en daar, waar nodig hersteld.

- **Tuinmanswoning**

De plannen voor uitbreiding van de kantoorruimte voor de nieuwe huurder richting de Tuinmanswoning en de financiële consequenties daarvan, zijn door beide partijen geaccordeerd en worden z.s.m. in het nieuwe jaar door aannemer Van Veen uitgevoerd. In december is door 'onze' tuinman Meiland een houten fietsenhok geplaatst.

- **Hoofdhuis**

In de laatste maanden van 2023 bleek er een hardnekkig vochtprobleem te zijn in de aanbouw. Na inspectie van goot en hemelwaterafvoeren, badkamerleidingen, etc. bleek de oorzaak een verstopping boven in de hemelwaterafvoer – t.p.v. de badkamer –. Hierdoor lekte er water achter de regenpijp in een gat van het metselwerk/stucwerk – onzichtbaar vanaf de buitenzijde – naar binnen. Met als gevolg vochtige wanden en plafonds van het toilet op de begane grond. Regelmatig controleren blijft noodzakelijk. Er zijn inmiddels wel een aantal plekken in het huis die bekend zijn en aangepakt moeten worden – bijvoorbeeld de ramen van de werkkamer – maar dan pas in een drogere periode dan tot nu toe.

Autocollectie

De autocollectie is door baron Taets van Amerongen van Renswoude ondergebracht in de stichting en dient overeenkomstig zijn opdracht blijvend deel uit te maken van het Landgoed. De auto's verkeren in uitstekende staat en zullen met regelmatig onderhoud en geregeld gebruik een belangrijk onderdeel van de collectie blijven vormen. Diverse auto's uit de collectie zijn ook in 2023 voor maatschappelijke doelstellingen; o.a. Kleynkoor Theaterdiner en Sinterklaas intocht ter beschikking gesteld en/of verhuurd.

Interieur/aankopen/buiklenen

De collectie van meubels, serviezen en zilveren gebruiksvoorwerpen, die al eeuwen aan Calorama zijn verbonden, verkeren in een redelijk tot voldoende staat. In 2023 heeft er weer een uitgebreide inventarisatie/ taxatie plaatsgevonden. Hieruit komen enkele restauraties. Het bestuur heeft hiervoor ieder jaar een budget gereserveerd.

Renswoude

In 2019 is het digitale beheersysteem voor de NSW-gronden in Renswoude opgeleverd. Dit digitale systeem, genaamd Betula beheer, helpt het stichtingsbestuur de natuurterreinen op een goede, eenvoudige en efficiënte manier te beheren. De nadruk in het beheer ligt op het behoud en herstel van de natuurwaarden. Via het beheerprogramma wordt het inplannen, bijhouden en verantwoorden van beheermaatregelen eenvoudiger. Met behulp van duidelijke kaarten en overzichtelijke tabellen is er snel inzicht. Het beheersysteem wordt sinds kort ook gebruikt voor de jaarlijkse verantwoording van beheersubsidies in het kader van de Subsidieverordening Natuur- en Landschapsbeheer.

In 2022 is er in opdracht van de provincie Utrecht een nieuwe flora en fauna inventarisatie uitgevoerd op landgoed Wagenveld-Daatselaar. De uitkomsten van dit onderzoek onderstrepen de grote

natuurwaarden van het landgoed. Zo zijn er onder andere 16 soorten libellen aangetroffen, 6 soorten sprinkhanen (waarvan van 2 soorten Wagenveld-Daatselaar, de enige vindplaats in de provincie Utrecht is), 8 soorten vlinders, levendbarende hagedis, heidekikker, kleine watersalamander en das. Onder de flora zijn de vleesetende planten kleine zonnedauw, ronde zonnedauw, wilde gagel, akkerviooltje, waterviolier etc. Voor een volledig overzicht zie www.provincie-utrecht.nl/onderwerpen/alle-onderwerpen/flora-fauna/resultaten/

Foto: aanplant Daatselaarbos

Opvallende resultaten zijn de verdere uitbreiding van de heide door het kleinschalig beheer, de uitbreiding van de gagelstruwelen door het jaarlijks verwijderen van opslag en de toename van de kleine en ronde zonnedauw (vermoedelijk als gevolg van de droge zomer).

In 2020 is het centrale deel van het landgoed geïnventariseerd op mossen. In het kilometerhok waarin dit deel ligt, zijn eind september 2020 61 soorten mossen opgenomen. Bij de inventarisatie op 4

Huis Calorama Gooweg 21 2201AX Noordwijk-Binnen www.Calorama.nl info@calorama.nl 06-53788774

oktober 2020 zijn totaal 52 soorten mos aangetroffen op Wagensveld. Onder de 52 waargenomen soorten zijn 15 soorten niet eerder opgegeven voor dit kilometerhok in de Nationale Databank Flora en Fauna. De aanbevelingen uit de inventarisatie voor het beheer zijn opgenomen in het werkplan voor de komende jaren.

Project kwaliteitsverbetering bestaande natuur Landgoed Wagensveld (heideherstel)

Op landgoed Wagensveld-Daatselaar zijn sinds 2017 diverse natuurprojecten opgestart en afgelopen jaar voortgezet. Zoals: het kleinschalig en handmatig verschrallen van een met pijpenstrootje dichtgegroeid heideveld. Met het handmatig 2x per jaar maaien en afvoeren van het gras verschraalt de bodem en herstelt de heide zich boven verwachting goed en snel.

In 2019 is door Stichting Calorama-Everwijn-Taets van Amerongen gestart met het opstellen van een investeringsplan voor het herstel van een heideterrein. 2020 is gebruikt om met de provincie te overleggen en nader onderzoek te doen naar de door de provincie aangewezen bosgroeiplaatsen en oude boskernen. In 2021 is het investeringsplan /subsidieaanvraag voor het heideherstel van ruim 2.5 hectare heide, gecombineerd met het herstel van een schaapsdrift bij de Provincie Utrecht, ingediend. Vanwege de beschermde diersoorten die op Wagensveld voorkomen was extra onderzoek vereist. Deze onderzoeken zijn in 2022 uitgevoerd waarna een ontheffing in het kader van de Natuurbeschermingswet noodzakelijk was en vervolgens een nieuwe subsidieaanvraag. Dit omdat de in de subsidietoekenning vermelde termijn inmiddels verstreken was. De ontheffing en de subsidie zijn in 2023 verleend. In oktober 2023 is een start gemaakt met de eerste fase van de uitvoering: hierbij is de oude schaapsdrift vrijgezet van naaldhout en zijn de wallen aan weerszijden van de schaapsdrift hersteld. Naar verwachting zullen in januari 2024 de wallen van de schaapsdrift beplant worden met meidoorn en eiken. Het vrijstellen van de verboste heide zal in twee fasen plaatsvinden om biotoop te behouden voor de doelsoorten als heidekikker, levendbarende hagedis, hazelworm e.d. Als de heide na fase 1 voldoet als biotoop zal het resterende deel worden aangepakt. Een deel van de verboste heide is in najaar 2023 van opslag vrijgesteld en deels al geplagd. Door de natte weersomstandigheden in de periode november-december 2023 kon niet verder gewerkt worden. Het plan zal ook in 2024 en 2025 blijven doorlopen.

Amerikaanse vogelkers

In een aantal bosvakken is sprake van veel opslag van Amerikaanse vogelkers. De Amerikaanse vogelkers is een agressieve exoot die het zeer goed doet in Nederland en andere bomen en heesters verdringt wat leidt tot verlies natuurwaarden en biodiversiteit. In 2018 is een begin gemaakt met een vaksgewijze prunusbestrijding. Ook in 2023 is met succes deze prunus bestreden.

Project Luchtkwaliteit meten Regio Foodvalley

In dit onderzoek van de Universiteit Utrecht krijgt de Regio Foodvalley een fijnmazig meetnet voor ammoniak, fijnstof en stikstofdioxide. Wetenschappers van de Universiteit Utrecht maken hiermee de luchtkwaliteit in de Regio Foodvalley inzichtelijk. Hiermee wordt o.a. het effect van de veehouderij op de lokale luchtkwaliteit onderzocht. Het onderzoek maakt deel uit van het thema Toekomstbestendige Landbouw binnen de Regio Foodvalley. De stichting heeft zich in 2021 aangemeld voor dit project. In het voorjaar van 2022 is op Landgoed Wagensveld meetapparatuur geplaatst om ammoniak, fijnstof en stikstofdioxide te meten. Voor meer informatie zie <https://www.regiofoodvalley.nl/programma/regio-deal/actueel/fijnmazig-meetnet-geeft-inzicht-in-lokale-luchtkwaliteit>. Het project heeft heel 2023 doorgelopen. Ook in 2024 zullen de metingen plaatsvinden.

Klimaatbos

In 2020 heeft stichting Calorama-Everwijn-Taets van Amerongen vanuit een jubileumactie van Florius (hypotheekmerk van ABN AMRO) een bijdrage voor natuurherstel ontvangen. Door het project is er op Wagensveld eerst ruim 1.3 ha. terrein (deels naaldhoutproductie en deels begroeid met de sterk woekerende exoot Amerikaanse vogelkers) schoongemaakt. Later is dit terrein met de enthousiaste hulp van medewerkers van Florius opnieuw ingeplant met ruim 3.000 stuks inheemse loofsoorten (bomen en heesters). Als follow-up van dit project heeft Florius nog tweemaal een wandelchallenge georganiseerd voor haar personeel. De opbrengsten van deze challenge zijn gebruikt om een perceel van ca. 0.5 ha. naaldbos in het Daatselaarsebos, dat met een storm in 2020 grotendeels omgewaaid was, op te ruimen en plantklaar te maken. In januari 2023 is het perceel ingeplant met kleine 1.000 stuks inheemse loofsoorten (bomen en heesters).

Bloemrijk grasland/ wildakkers

Om ook de insecten en de verdere biodiversiteit verder te stimuleren zijn in 2023, wederom op Wagensveld 2 akkers met bloemrijk graszaad ingezaaid. Dit zal in 2024 worden gecontinueerd.

Natuurbeheer

In 2019 heeft Stichting Calorama-Everwijn-Taets van Amerongen een beheervergoeding aangevraagd voor het natuurbeheer op Landgoed Wagensveld-Daatselaar in de regeling Subsidieverordening Natuur en Landschapsbeheer (SNL). Hiertoe is door de stichting in 2019 een individueel kwaliteitshandboek conform de normen van stichting Part-Ner (certificering particulier natuurbeheer) opgesteld. Dit kwaliteitshandboek voor Wagensveld bevat een inventarisatie van de natuurbeheertypen op de gronden van de stichting volgens het Natuurbeheerplan van de Provincie Utrecht.

In totaal betreft het 22 percelen verdeeld over 5 beheertypen (o.a. bos, heide, ven en zoete plas) met een totale oppervlakte van 39,08 ha. Per perceel zijn de beheerdoelen en beheermaatregelen vastgelegd. De stichting heeft zich aangesloten bij het Natuurcollectief Utrecht Oost. Het Natuurcollectief heeft de aanvraag verzorgd. De certificering is in 2019 in behandeling genomen.

Foto: 'het zwart wekkertje' Wagensveld is de enige vindplaats van deze prachtige sprinkhaansoort in de gehele provincie Utrecht.

In 2020 heeft Stichting Calorama-Everwijn-Taets van Amerongen het certificaat 'gecertificeerd natuurbeheerder' ontvangen. Ook in 2023 zijn een groot aantal beheermaatregelen uitgevoerd volgens het kwaliteitshandboek. Dit betreft onder andere eiken vrijstellen, prunusbestrijding, opslag rond vennen verwijderen etc. De werkzaamheden zijn door de stichting in samenwerking met Blaauwendraat Landschapsverzorging uitgevoerd. Naast de reguliere werkzaamheden is in 2023 is de oude loop van de Fliertbeek in het Daatselaarse bos opgeschoond en gebaggerd.

Agrarisch natuurbeheer

In 2019 heeft Stichting Calorama-Everwijn-Taets van Amerongen een beheervergoeding aangevraagd voor het agrarisch natuurbeheer op Wagensveld in de regeling Subsidieverordening Natuur- en Landschapsbeheer 2017 (SNL). De stichting heeft hiertoe een beheerovereenkomst gesloten met het Agrarisch Natuur Collectief Utrecht Oost. Het Agrarisch Natuur Collectief Utrecht Oost heeft de aanvraag verzorgd. Hiertoe is voor Wagensveld in 2019 een inventarisatie van de natuurbeheertypen op de gronden van de stichting volgens het Natuurbeheerplan van de Provincie Utrecht opgesteld. In totaal betreft het 54 verschillende agrarische landschapselementen variërend van hakhoutbosjes, solitaire bomen, knobomen, houtwallen en houtsingels. Per element zijn de beheerdoelen en beheermaatregelen vastgelegd voor de komende jaren. Agrarisch Natuur Collectief Utrecht Oost is gecertificeerd. Door de beheerovereenkomst valt Stichting Calorama -Everwijn-Taets van Amerongen onder deze certificering. De werkzaamheden betreffen onder andere onderhoud aan houtwallen, snoeien solitaire bomen in het landschap, afzetten knobomen etc. De werkzaamheden zijn door de stichting in samenwerking met Blaauwendraat Landschapsverzorging uitgevoerd.

In overleg met Agrarisch Natuur Collectief Utrecht Oost zijn de werkzaamheden uitgebreid waarbij het beheer van de houtwallen onder een "zwaarder" beheerpakket komt te vallen. Dit betekent dat de houtwallen in een vaste cyclus van ca. 8 jaar afgezet worden wat natuurwaarden en het landschap ten goede komt. In 2023 is hiervoor met het ANUO een terreinbezoek geweest waarbij nadere afspraken voor het onderhoud voor de komende jaren zijn gemaakt.

Houtwallen

In 2021 is er overleg geweest met het Agrarisch Natuur Collectief Utrecht om enkele houtwallen op het landgoed Wagensveld te herstellen via de subsidieregeling Instandhouding Kleine Landschapselementen. In 2022 zijn twee houtwallen hersteld en met ca. 5 meter verbreed (in totaal ruim 2000m² met een kleine 1000 stuks nieuwe aanplant). Deze houtwallen zijn goed aangeslagen.

Voor 2024 staan herstel/ verbreding/ aanplant van meerdere houtwallen op de planning via de subsidieregeling Instandhouding Klein.

Bestuur

In 2023 hebben 14 Bestuursvergaderingen plaatsgevonden waarvan 3 in aanwezigheid van de Raad van Toezicht.

Om het werk van de vrijwilligers, de evenementen, het onderhoud van park en opstallen en een groeiende exploitatie van het Landgoed enigszins geordend te kunnen begeleiden en coördineren heeft het bestuur besloten om voor deze coördinerende taken een directeur-beheerder aan te stellen. Dit is per 1 januari 2024 geëffectueerd.

Financiën

De stichting belegt het vermogen om te voldoen aan de in de statuten bepaalde doelstelling en in het beleidsplan en begroting genoemde bestedingen. Het vermogensbeheer is door de stichting uitbesteed aan externe vermogensbeheerders. Deze professionele beheerders leggen per kwartaal schriftelijk verantwoording af over het gevoerde beleggingsbeleid. Na grote koersdalingen in 2022 is het beursjaar 2023 (bovengemiddeld) afgesloten met positieve koersresultaten op zowel aandelen als obligaties. De rente-inkomsten voor de stichting zijn ook toegenomen. Om de kosten van de exploitatie dekkend te kunnen houden wordt het landgoed zeer exclusief geëxploiteerd. De opbrengsten van de exploitatie dienen ter financiering, renovatie en onderhoud van het landgoed. De instandhouding van het landgoed in Renswoude wordt grotendeels gedekt door pachtinkomsten en verkregen subsidies.

Media & Website

In 2023 is onze website wederom "up to date" gehouden met inachtneming van de voorwaarden die gelden voor een ANBI Stichting. Alle werkzaamheden, publicaties, activiteiten ed. worden op deze site actueel in beeld gebracht.

ANBI

De dagelijkse immateriële maatschappelijke productie van Stichting Calorama Everwijn Taets van Amerongen is substantieel maar blijkt niet uit de financiële verslaglegging en staat los van baten en lasten. Als niet-financiële baten worden elke dag rust, ruimte, beleving, CO2 binding en biodiversiteit van flora en fauna 'geproduceerd' in onze NSW-gerangschikte bossen, natuur en landschap te Renswoude en in de parkaanleg van Calorama te Noordwijk. De belevingswaarde van de medemens wordt mede gediend door de kwalitatieve openstelling van Calorama en de NSW-rangschikking van een aanmerkelijk deel van onze bossen, natuur en landschap te Renswoude. Gelet op het aantal openstellingen en de culturele en educatieve activiteiten alsmede de toekomstplannen staat Calorama in de publieke belangstelling. Dit zal door het Bestuur verder zorgvuldig worden uitgebouwd met zowel wisselende activiteiten als steeds terugkerende evenementen.

Aktiepunten/ activiteitenplan 2024

Droogte project & hydrologisch onderzoek
Renovatie & verbouw Tuinmanswoning
Achterstallig onderhoud en CV Hoofdhuis
Rozentuinproject
Diverse voor stalling en koetshuis voor verbetering exploitatie
Bestrating Theekoepel
Restauratieprogramma antiek en meubilair, boeken, foto's

Noordwijk, april 2024